Maria Vaalavuo

17.5.2021

Eduskunnan suuri valiokunta

Eduskunnan suuren valiokunnan kuulemistilaisuus 19.5.2021

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta koskien Suomen EU-politiikkaa. THL pitää hyvänä selonteosta ilmi käyvää Suomen aktiivista ja rakentavaa roolia EU-areenalla. THL katsoo, että Suomen lyhyen ja pitkän aikavälin etuna on ajaa EU-tasolla sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ekologisen kestävyyden tavoitetta pohjoismaisen hyvinvointivaltion arvoja kunnioittaen.

THL on yhtä mieltä selonteon kanssa EU:n positiivisista vaikutuksista Suomessa, joskin selonteossa voisi paremmin tuoda esiin niitä haasteita, joita Suomella mahdollisesti on EU:n politiikkatoimenpiteiden kanssa esimerkiksi Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvajärjestelmän etuuksien suhteen.

THL katsoo, että EU on Suomelle ensisijainen laajamittaisen vaikuttamisen areena sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyyden ajamiseksi niin Suomessa, Euroopassa kuin globaalistikin. Suomi hyötyy sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamisesta myös muualla Euroopassa ja siksi Suomen tulisi voimakkaasti ajaa esimerkiksi EU:n sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanoa. Suomella on paljon annettavaa EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseen pohjoismaisen hyvinvointivaltion näkökulmasta. Suomen tulisi tukea sosiaalisen ulottuvuuden roolia eurooppalaisessa ohjausjaksossa tutkittuun tietoon perustuen.

THL kannattaa Suomen linjaa siitä, että kansalaisten hyvinvoinnin edistäminen on EU-politiikkamme lähtökohta. Toisaalta THL huomauttaa, että hyvinvointitalousajattelussa hyvinvointiin investoimisen ja hyvinvoinnin lisäämisen tulisi olla itseisarvo ja tärkein päämäärämme eikä talouskasvun väline, kuten selonteossa mainitaan.

THL tukee täysin Suomen panostusta yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon sekä perheen ja työn yhteensovittamisen edistämiseksi EU-politiikassaan. THL tukee täysin Suomen painopisteitä vahvan EU:n tasa-arvostrategian toimeenpanon varmistamiseksi, työelämän tasa-arvon edistämiseksi, työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi, sukupuolistuneen väkivallan torjumiseksi sekä seksuaalioikeuksien vahvistamiseksi. THL kannattaa myös Suomen pyrkimyksiä EU:n toimien tehostamiseksi rasismin ja syrjinnän torjumiseksi sekä eri vähemmistöryhmiin kuuluvien ihmisten oikeuksien edistämiseksi. THL pitää tärkeänä, että Suomi kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota sukupuolen moninaisuuteen liittyviin tasa-arvokysymyksiin ja edistää aktiivisesti sateenkaari-ihmisten oikeuksia. EU:n uusi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia koskeva strategia on tärkeä askel tässä työssä.

THL kannattaa myös Suomen linjaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi EU:n eri politiikka-alueille. Sukupuolivaikutusten arvioinnin rinnalla tarvitaan laajaa intersektionaalista, eri tekijöitä huomion ottavaa näkökulmaa. Kaikkia EU-tason poliittisia päätöksiä tulisi tarkastella kattavasti ennakkoon eri ihmisryhmien näkökulmasta. Tärkeintä on välttää syrjivät ja eriarvoistavat vaikutukset sekä niiden kasautuminen tiettyihin sukupuoliin ja väestöryhmiin.

Maria Vaalavuo

17.5.2021

Selonteossa esiintuotu monipuolinen yhteistyö EU:ssa terveysuhkien torjumiseksi on tärkeää. Nykyisessä COVID-19-pandemiassa on nähty, että laaja yhteistyö on edellytys niin haittojen minimoimiselle kuin ripeälle toipumiselle; aiempi yhteistyö on ollut riittämätöntä ja hyväksytty EU:n terveysalan ohjelmien vahvistaminen perusteltua. THL on selonteon kanssa yhtä mieltä siitä, että EU:n yhteinen varautuminen ja huoltovarmuus ovat myös Suomen etu. THL on Suomen linjausten kanssa samaa mieltä myös siitä, että terveyspalveluiden järjestämisen tulee säilyä jäsenvaltioiden toimivallassa myös jatkossa. Jäsenmaiden välisellä terveydenhuoltoalan yhteistyöllä voidaan vahvistaa Euroopan terveydenhuollon toimintakykyä ja terveysturvallisuutta. Tästä ovat esimerkkinä yhteistyö lääkkeiden myyntilupien käsittelyssä sekä terveydenhuollon teknologian arvioinnissa. THL tukee myös EU-maiden vahvistuvaa yhteistyötä terveydenhuollon tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa.

THL katsoo, että Suomen tuki EU:n vihreän kehityksen ohjelmalle (EU Green Deal) on välttämätöntä. Suomen tulee ajaa EU:ssa kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa sosiaalisen kestävyyden näkökohdat huomioiden. Jotta EU-tasolla ilmastotoimenpiteille saadaan välttämätön kansalaisten kannatus, mahdollisten negatiivisten vaikutusten ehkäisy on tärkeää. Tässä EU:lla ja sen vihreän kehityksen ohjelmalla on merkittävä rooli. THL arvioi, että mahdollisten negatiivisten vaikutusten kompensoiminen esimerkiksi uudelleenkoulutuksen ja sosiaaliturvan kautta ovat jatkossa yhä näkyvämpi osa hyvinvointivaltion toimintaa. Ratkaisujen etsiminen EU-tasolla voisi olla tehokasta. Kestävää kehitystä Suomessa ja Euroopassa on vaikea toteuttaa ilman ymmärrystä ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen ulottuvuuksien välisistä riippuvuuksista.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Tiina Laatikainen